

Med mindre vi skaper ...

NHOs politikk for mindre bedrifter

« NHO er hovedorganisasjonen for alle bedrifter i Norge. Samtidig er 95 prosent av NHOs medlemmer mindre bedrifter, og vi har et særlig behov for å bli mer synlige hos politikere og myndighetene. Vi tror at ved å fremme 10 målsetninger om god politikk for mindre bedrifter, får våre folkevalgte politikere et godt verktøy for å sikre vekst og sysselsetting i landet vårt. »

THOMAS HEYERDAHL, LEDER AV NHOs UTVALG FOR MINDRE BEDRIFTER

Mindre bedrifter vil ha >>

1	enkle og gode regler	5
2	et fleksibelt og seriøst arbeidsliv	9
3	kunnskapsrike medarbeidere	13
4	aktive og engasjerte eiere	17
5	gode rammebetingelser for nyskaping	21
6	smartere bedriftsbeskatning	25
7	fremtidsrettede og effektive samfunnsstrukturer	29
8	møteplasser med myndighetene	33
9	hjelp til å bli internasjonale	37
10	konkurransen – også om mindre offentlige innkjøp	41

« I min bedrift er jeg «personalsjef», «utviklingsavdeling», «eksportavdeling» og mer til, ja, i tillegg til at jeg er daglig leder og eier, da. Jeg ber ikke om at vi blir behandlet på noen annen måte enn store bedrifter, men vær så snill og tenk på de mindre bedriftenes behov og ressurser når dere utarbeider lover og regler. »

THOMAS HEYERDAHL, HEYERDAHL AS

Målsetting 1

Mindre bedrifter vil ha enkle og gode regler

Målsetting 1 >> Mindre bedrifter vil ha enkle og gode regler

Lover og regler er nødvendige. Når myndighetene skal vedta lover og regler, må de sørge for grundige forberedelser og analyser av virkningene. Myndighetene må sørge for at reglene er treffsikre og enkle å forstå, slik at vi slipper overregulering og unødvendige kostnader. Og de må ta særlig hensyn til hvordan reglene slår ut for de minste bedriftene – som det er flest av.

Bedriftenes årlige kostnader til rapportering (inkludert «skjemavel-det») ble i 2008 målt til ca. 57 milliarder kroner. EU og de aller fleste av landene i EU har ambisjoner om å redusere kostnadene til rapportering med 25 prosent før 2013. I Norge er det ikke satt noe slikt mål.

Men det er ikke bare rapporteringen som koster: Det må også tas et krafttak for å forenkle reglene om etterlevelse, de reglene som bestemmer hvordan bedriftene kan opptre eller ikke kan opptre.

« De må ta særlig hensyn til hvordan reglene slår ut for de minste bedriftene - som det er flest av. »

Thomas Heyerdahl er daglig leder og eier av Heyerdahl as. Gullsmed Heyerdahl ble etablert i 1972, og er kjent som Norges ledende gullsmed innen diamanter og perler og har i dag 25 medarbeidere fordelt på tre filialer i Oslo.

NHO mener >>

- 1 Arbeidet** med enklere og bedre regler må bli kontinuerlig og systematisk. Regjeringen må sette konkrete mål for dette arbeidet. Den må instruere sentrale og lokale myndigheter om at bedriftenes behov må ivaretas når man gir nye regler.
- 2 Regjeringen** må utvikle Altinn videre.
- 3 Den lovpålagte** revisjonen av de mindre aksjeselskaperes regnskaper må fjernes: For disse selskapene (med inntekter under fem millioner kroner) koster revisjonen rundt 1,6 milliarder kroner årlig.
- 4 Plikten** til å oppbevare regnskapsmateriale må reduseres. Ved å forkorte oppbevaringsplikten fra ti til fem år, vil bedriftene kunne spare rundt 310 millioner kroner, hvert eneste år.
- 5 Særlig reglene** om styre og ledelse i aksjeselskaper må forenkles. Aksjeloven gjelder for flere enn 210 000 aksjeselskaper, og brorparten av disse har bare én eller to eiere.
- 6 Fremveksten** av NUF-er viser at norske næringsdrivende velger å etablere seg i andre land – lovgivningen om selskaper må derfor tilpasses utviklingen rundt oss. Kravet om minste aksjekapital på 100 000 kroner må revurderes.

« I dag løser jeg kortsiktig bemanningsbehov ved å leie inn fra andre firmaer. Dette er en dårlig løsning, fordi jeg ofte opplever at personen jeg har hentet inn både skaper nye oppdrag og muligheter som gjør at jeg vil ansette fast. Hadde jeg kunnet ansette ham/henne midlertidig, ville utsiktene for fast ansettelse være mye større! »

KJETIL ERIKSEN, TØMRERMESTER KJETIL ERIKSEN AS

Målsetting 2

Mindre bedrifter vil ha et fleksibelt og seriøst arbeidsliv

Målsetting 2 >> Mindre bedrifter vil ha et fleksibelt og seriøst arbeidsliv

Mindre bedrifter blir raskt påvirket av økonomiske opp- og nedgangsperioder. Ofte kan én vunnet eller én tapt kontrakt være forskjellen mellom nyansettelse eller oppsigelse. En vunnet kontrakt kan være en mulighet for en forretningsmulighet og dermed tilby noen ansettelse i en kortere periode, uten at man vet om behovet blir permanent. En tapt kontrakt kan gjøre det nødvendig å omdisponere ansatte – noe mindre bedrifter ofte har mindre rom for. I slike tilfeller har bedriftene behov for fleksibilitet. Midlertidige ansettelser er positivt både for bedriftene og arbeidstakerne – midlertidige stillinger er en viktig inngangsport til arbeidsmarkedet.

Arbeidslivet må være ryddig og seriøst, og regulering av helse, miljø og sikkerhet er da viktig. HMS-reglene pålegger bedriftene egenkontroll og krav til innrapportering. Rapporteringen må reduseres, og tilpasses mindre bedrifters ressurser. Det offentlige må fokusere sin innsats på å veilede de mindre bedriftene. Kontroller må først og fremst rettes mot useriøse bedrifter.

Når arbeidstakere blir syke og trenger omstilling til annet arbeid eller stilling, har mindre bedrifter behov for veiledning fra NAV. Enkel og god kommunikasjon mellom den enkelte bedrift og NAV er et viktig mål.

« Midlertidige ansettelser er positivt både for bedriftene og arbeidstakerne. »

Kjetil Eriksen driver og eier sammen med Espen Kronlund firmaet Tørmester Kjetil Eriksen. Firmaet har 12 ansatte med spesialkompetanse innen restaurering og rehabilitering.

NHO mener >>

- 1** **Det må åpnes** for enklere bruk av midlertidige ansettelser. Det må bli mulig både å ansette noen for et bestemt oppdrag og en generell adgang til å ansette noen i en periode på seks måneder.
- 2** **Egenkontrollen** og rapporteringen innen HMS må reduseres for mindre bedrifter.
- 3** **Tilsynene** må veilede mer overfor mindre bedrifter.
- 4** **Tilsynene** skal kontrollere også mindre bedrifter, men må prioritere oppsøkende virksomhet overfor useriøse virksomheter fremfor å bruke ressurser på å gå gjennom innsendt materiale.
- 5** **Mindre** bedrifter må få en egen kontaktperson i NAV som kan veilede bedriften.
- 6** **Mindre** bedrifter må få bistand fra NAV når medarbeidere må over i annet arbeid.

« Min bedrift bidrar med tilbud om utplassering og lærlingplasser. Lærlingbedriftene må bli mer verdsatt for det samfunnsansvar de tar. »

AUD SCHJØDT FREDRIKSEN, STORVIK SALONG AS

Målsetting 3

Mindre bedrifter vil ha kunnskapsrike medarbeidere

Målsetting 3 >> Mindre bedrifter vil ha kunnskapsrike medarbeidere

Ingen bedrifter overlever over lengre tid uten høy faglig standard. Globalisering og internasjonal konkurranse gjør at mindre bedrifter merker sterkere konkurranse på sitt lokale marked. Siden Norge er et høykostland er kvalitet i alle ledd av produksjonen selve nøkkelen for suksess. Topp kvalifiserte arbeidstakere er derfor et viktig konkurransefortrinn vi må utnytte. Reform -94 og Kompetanseløftet har dessverre ført til at skoleungdom har dårligere kunnskaper enn tidligere.

Undersøkelser viser at arbeidslivet er et av de viktigste stedene for utvikling av kompetanse og er blitt en enda viktigere del av utdanningsløpet. Dette betyr for det første at skoleelever må komme tidlig i kontakt med næringslivet for å få forståelse for sammenhengen mellom verdiskaping og velferd. For det andre må arbeidstakere gjennom hele yrkeslivet motta tilbud om kompetanseheving. Mindre bedrifter har sjelden ressurser til å etablere selvstendige opplæringsprogrammer eller ha selvstendige relasjoner til skoler.

Beskatning av lønnsinntekter må innrettes slik at arbeidstakere får gevinst av spisskompetanse, lang utdanning eller annen særlig innsats. Beskatningen må ikke påvirke arbeidstakernes arbeidsinnsats og tilegnelse av kunnskap negativt, noe for eksempel toppskatt gjør i dag.

« Siden Norge er et høykostland er kvalitet i alle ledd av produksjonen selve nøkkelen til suksess. »

Aud Schjødt Fredriksen er daglig leder av Storvik Salong AS i Bodø. Frisør og toupestudioet Storvik Salong driver med hårologi med naturnære produkter. Aud har drevet salongen siden 1983 og har i dag seks ansatte.

NHO mener >>

- 1 Ungt Entreprenørskap** må videreutvikles, slik at skoleelever og studenter kommer tidlig i kontakt med næringslivet. Alle skolene må innen 2010 inngå partnerskapsavtaler med lokalt næringsliv. En lærer per skole må få i oppgave å være «næringslivs koordinator».
- 2 Toppskatten** må senkes – det skal lønne seg å ta lang utdanning, og bli spesialist.
- 3 Støtten** til Opplæringskontorene og lærebedriftene må økes, slik at også mindre bedrifter har mulighet til å engasjere lærlinger.
- 4 Ved offentlige** anskaffelser bør oppdragsgiver benytte seg av adgangen til å stille krav om at leverandørene har lærlinger.

« Norske politikere må skjønne at majoriteten av norske bedriftseiere er helt vanlige folk, med helt vanlige lønninger. Vi jobber hardt for å ta vare på ansatte, investert kapital, kunder og lokalsamfunnet. Jeg vet at de beslutninger jeg er med på å ta påvirker alle rundt meg, og det ansvaret er viktig og noe jeg tar på alvor. Det ansvaret er ikke kun mellom 08.00 til 16.00 mandag til fredag; det ansvaret er på meg og de andre eierne, hver dag året rundt. Jeg synes det er rimelig at politikere snart anerkjenner dette. »

LISBETH BERG-HANSEN, SINKABERG-HANSEN AS

Målsetting 4

Mindre bedrifter vil ha aktive og engasjerte eiere

Målsetting 4 >> Mindre bedrifter vil ha aktive og engasjerte eiere

Mindre bedrifter favner alt fra virksomheter som har vært i en families eie i generasjoner, og nystartete bedrifter med en nyutdannet person som ønsker å drive med egen kunnskap som ressurs og seg selv som sjef. En aktiv eier deltar i sin egen virksomhet, og er opptatt av alle forholdene knyttet til egen bedrift; hvordan bedriften skal drives økonomisk lønnsomt, bærekraftig i forhold til miljø, klima; og til det beste for kunder, ansatte, lokalmiljø og leverandører. En av eierens roller er å se disse forholdene samlet når det foretas valg som først og fremst er til det beste for bedriften, men som også berører så mange andre. Eierens rolle er kritisk for bedriftens utvikling, og må få en større anerkjennelse enn hva den får i dag. De aktuelle rammevilkårene må innrettes slik at det blir mer lønnsomt å være eier av norske bedrifter.

Skal vi få flere mindre bedrifter, betyr dette ikke bare flere oppstartsbedrifter, men også videreføring av eksisterende bedrifter. Generasjonsskifter og andre eierskifter gir positive effekter for bedriftenes innovasjonsevne, produktutvikling, revitalisering av kundeportefølje og leverandører og en ny giv blant medarbeiderne i bedriften. Myndighetene bør derfor legge til rette for generasjonsskifter i privateide bedrifter.

Tilrettelegging for innvandrere som eiere, vil både være god næringspolitikk og integreringspolitikk. Eierskap til bedrifter er en viktig integrasjonsfaktor for innvandrere. Mange innvandrere kommer inn i arbeidslivet, og starter sin karriere ved å etablere personlige foretak. Denne gruppen kan være godt hjulpet ved å få tilbud om veiledning om viktige rammebetingelser for næringsdrift i Norge.

«Eierens rolle er kritisk for bedriftens utvikling, og må få en større anerkjennelse enn hva den får i dag.» >>

Lisbeth Berg-Hansen er medeier og ansatt i SinkaBerg-Hansen. Selskapet driver med oppdrett av laks som så eksporteres til hele verden. Hovedkontoret ligger på Marøya, oppdrettsanleggene i Vikna i Nord-Trøndeland og Binge i Nordland.

NHO mener >>

- 1 Skattepolitikken** må innrettes slik at privatpersoner får stimulans til å eie og drive bedrifter i Norge.
- 2 Tilrettelegging** for innvandrere som bedriftsetablerere må bedres. Lokale etablererkurs må igangsettes i alle kommuner, og det må utformes tiltak for å øke andelen av innvandrere som starter egen bedrift.
- 3 Myndighetene** må legge til rette for overføring av bedrifter mellom generasjoner. Arveavgiften på bedrifter og næringsaktiva må fjernes slik at bedriften beholder sin evne til å skape over i neste generasjon.
- 4 Incentivene** for ansattes medeierskap må styrkes. Den skattefrie rabatten ved ansattes kjøp av aksjer må tredobles.

« I min bedrift er det kunnskap som er vår kapital. Jeg er ikke sikker på om det forstås fullt ut av kapitalyttere som banker og virkemiddelapparat. De ser ut til å operere med industrisamfunnets definisjon av kapital når de vurderer finansiering. Innovasjoner skapes ofte i mindre bedrifter, og da må vi ha aktører og virkemidler som lar kunnskap og kreativitet blomstre. Et styrket SkatteFUNN er en av de beste garantiene for flere nyskapende mindre bedrifter i Norge. »

TERJE WOLD, INVENIA AS

Målsetting 5

Mindre bedrifter vil ha gode rammebetingelser for nyskaping

Målsetting 5 » Mindre bedrifter vil ha gode rammebetingelser for nyskaping

Nye bedrifter etableres ofte fordi entreprenører ser muligheter og markeder, gjerne kombinert med genuin skaperglede som drivkraft. Både eksisterende og nye bedrifter bidrar til økt konkurranse og nødvendig fornyelse av økonomi og samfunn. For å sikre fremtidig norsk verdiskaping og velferd er det derfor helt grunnleggende at det føres en politikk som stimulerer til entreprenørskap og understøtter innovative og kunnskapsintensive mindre bedrifter. Innovasjon Norge må ta hensyn til at kunnskapsbedriftenes kapital er medarbeidernes kompetanse, mens bedrifter fra andre sektorer oftere også kan vise til kapital forankret i fysiske installasjoner, som bygninger eller maskiner.

Mindre bedrifter har færre kilder til finansiering enn store bedrifter, men er like avhengige som større bedrifter av kapital og finansielle virkemidler for investeringer og utvikling. Tilgang til kapital er helt nødvendig for å forske og for å ekspandere samt utvikle produkter, prosesser og tjenester. I tider der markedstilgang til kapital er særlig vanskelig, må myndighetene bidra til at mindre bedrifter får enklere tilgang til kapital, samtidig som det føres en skattepolitikk som sikrer bedriftenes egenkapital og ressurser for videreutvikling.

Innovasjonsevnen til mindre bedrifter er avhengig av generelle, gode rammebetingelser, herunder skattepolitikk og kunnskapspolitikk. Mer målrettede virkemidler kan bidra til å forbedre innovasjonsevnen, herunder programmer for leverandørutvikling og for bransjerettet innovasjon. Mindre spesifiserte virkemidler som SkatteFUNN og risikoavlastnings- og tilskuddsordninger er av stor betydning for mindre bedrifter.

« Tilgang til kapital er helt nødvendig for å forske og for å ekspandere. »

Terje Wold etablerte Invenia i 1990. Selskapet har kontinuerlig utviklet seg i takt med rådende trender og teknologier, og er i dag det største kunnskapsmiljøet på sitt område i Nord-Norge med kunder over hele Norge.

NHO mener »

- 1 De uheldige** innstrammingene på timetall og timesats (1850 timer og 500 kroner per time) i SkatteFUNN som ble innført fra 1. januar 2007 må fjernes og ordningen for å stimulere fremvekst av flere unge forskningsintensive bedrifter (FUB) må utvides. For slike bedrifter bør støttesatsen heves fra dagens 20 prosent til 30 prosent, noe som er uproblematisk i forhold til EUs regler om statsstøtte.
- 2 Norske** myndigheter må bruke internasjonale referansetester, som blant annet EUs Lisboa-målinger, til å måle all næringspolitikk i både statlig sektor så vel som i kommunal/fylkeskommunal sektor.
- 3 Forskningsrådets** og Innovasjon Norges virkemidler må baseres på kvalitet, åpen konkurranse, innovasjonshøyde og forretningsmessig potensial, samtidig som søknadsprosesser bør være innrettet slik at tids- og ressursbruken ikke utgjør et hinder for mindre bedrifter.
- 4 Myndighetenes** finansielle virkemidler må bidra til større risikoavlastning i en periode hvor både banker og venturekapitalfond er preget av større risikoaversjon.

« Norske, private eiere tvinges hvert år til å ta ut utbytte fra bedriftene for å betale formuesskatt. Det er rett og slett uklokt at eiere må ta penger ut av bedriften for å betale skatt på arbeidende kapital som er låst i driftsmidlene. Formuesskatten tapper bedriftenes egenkapital og svekker muligheten til å investere i videreutvikling av bedriften og arbeidsplassene! »

TERJE DYRSETH, BRUNVOLL AS

Målsetting 6

Mindre bedrifter vil ha smartere bedriftsbeskatning

Målsetting 6 >> Mindre bedrifter vil ha smartere bedriftsbeskatning

Mindre bedrifter er tilhengere av et godt samfunn som har sikre inntekter gjennom skattlegging av personer og bedrifter. Skatt er også en kostnad for bedriftene, og må dekkes av de midler som er tilgjengelige. Skattepolitikken må utformes slik at den tar hensyn til både investeringsviljen og -evnen i mindre bedrifter.

For det første kan ikke skattepolitikken i Norge ses uavhengig av skattereglene i andre land. I dagens situasjon hvor både bedriftsskattesatsen og avskrivningsregler er blitt gunstigere i våre naboland, utfordres konkurransevnen til mindre bedrifter. Dette skjer både direkte ved at leverandørbedrifter i andre land får et fortrinn, men også indirekte ved at Norge blir mindre attraktivt for lokalisering av nye investeringer.

For det andre gir den særnorske formuesskatten på arbeidende kapital utfordringer for mindre bedrifter som er særlig sårbare ved at det ofte kun er én eier av bedriften. Eierne har det meste av sine økonomiske ressurser samlet i bedriften. Formuesskatten rammer spesielt

hardt i nedgangstider fordi skatten påløper uavhengig av bedriftens resultat, og fordi skatteregningen tvinger mange eiere til å tappe bedriften for egenkapital selv om bedriften har stram likviditet.

« Formues-
skatten
rammer spesielt
hardt i nedgangs-
tider fordi skatten
påløper uavhengig
av bedriftens
resultat. »

Terje Dyrseth er adm dir. i Brunvoll AS, et familieeid selskap som produserer propellsystemer for manøvrering av skip. Firmaet eksporterer 70-80% av omsetningen og har 250 ansatte.

NHO mener >>

- 1 **Formuesskatten** må fjernes, i det minste for den arbeidende kapitalen i bedriftene.
- 2 **Avskrivningsreglene** for maskiner bør økes (permanent) fra 20 til 30 prosent for å stimulere til økte investeringer i ny og mer miljøvennlig teknologi i de mindre bedriftene.

« Stamveien mellom Oslo og Bergen er en propp i utviklingen av vår bedrift og vårt lokalsamfunn. Selv om vi som bedrift er villig til å betale ekstra for å forbedre fremkommeligheten, er samferdselsmyndighetene uvillige til dette. Vi trenger en samferdselspolitikk som er mer rettet mot positiv næringsutvikling, og som tar vare på verdiskapingen i distriktene. »

TORD MOE LAESKOEN, SUNDVOLDEN HOTEL

Målsetting 7

Mindre bedrifter vil ha fremtidsrettede og effektive samfunnsstrukturer

Målsetting 7 » Mindre bedrifter vil ha fremtidsrettede og effektive samfunnsstrukturer

Et kunnskapsorientert og moderne samfunn gir gode muligheter for et konkurransedyktig næringsliv til å levere tjenester og produkter som samfunnet etterspør.

Mindre bedrifter er som forbrukere avhengige av fellestjenester som transport, utdanning/opplæring, bredbånd, politi, sikkerhetsfunksjoner og annet. Storsamfunnets planlegging og utføring av grunnleggende fellestjenester må derfor ta hensyn til mindre bedrifter i større grad enn i dag.

Det offentlige er både forvalter, tilsyn, tjenesteprodusent, kunde, planlegger og politisk retningsgiver. Myndighetene er dermed en særlig viktig premissleverandør for næringslivets virksomhet. Næringslivet er avhengig av en handlekraftig og tydelig offentlig politikk, der man prioriterer norsk konkurransevne og næringslivsutvikling, og der ulike sektorområder ses i sammenheng på tvers av forvaltningsnivåer og sektorgrenser.

« Nærings-
livet er
avhengig av en
handlekraftig og
tydelig offentlig
politikk. »

Tord Moe Laeskogen driver Sundvolden Hotel sammen med sin kone Cecilie Laeskogen. Hotellet har utviklet seg gjennom 350 år, og har i dag 100 medarbeidere. Visjonen vår er ambisiøs: «Elsket av våre gjester, beundret av våre konkurrenter».

NHO mener »

- 1 Arealplanlegging** og byplanlegging må ta større hensyn til verdiskaping og innovasjon, ikke minst i forhold til transport. Dette krever en mindre fragmentert offentlig sektor.
- 2 Kommunesammenslåinger** vil legge til rette for mer helhetlig næringslivsutvikling og tjenestetilbud innenfor funksjonelle arbeidsmarkeder/næringsregioner, for eksempel når det gjelder arealplanlegging og infrastruktur.
- 3 Offentlig sektor** må gå foran i økt bruk av IKT, slik at både næringsliv, forbrukere og øvrig forvaltning gjør større bruk av moderne elektronisk kommunikasjon.
- 4 Samferdselstjenester** må være trygge, tilgjengelige og fremfor alt sikre fremkommelighet. Mindre bedrifter er spesielt sårbare når det oppstår forsinkelser i vareleveranser og persontransport. Planlegging av samferdsel i byområder må ta særlig hensyn til varetransport.
- 5 Offentlig planlegging** må legge til rette for nye bedrifter, blant annet gjennom tilrettelegging for moderne næringsutvikling i næringsparker og næringshaver.
- 6 Politi** og sikkerhetstjenester må være tilgjengelige, og slikt innrettet at også lovbrudd mot mindre bedrifter blir håndtert seriøst.

« Politikere kommer gjerne på besøk i valgkampen. Men hvor blir de av i hverdagen mellom valgene? Politikere må ta mer kontakt med oss som driver med mindre bedrifter mellom valgene, og få direkte kunnskap om hvordan vi driver næringsvirksomhet. »

ARILD ØIEN, SELBUSJØEN HOTELL OG GJESTEGÅRD

Målsetting 8

Mindre bedrifter vil ha møteplasser med myndighetene

Målsetting 8 >> Mindre bedrifter vil ha møteplasser med myndighetene

Myndighetene kan i høy grad bidra til å sikre mindre bedrifters konkurransevne, fremtidig vekst og gode arbeidsplasser. Sentralt i dette arbeidet vil være innsatsen for å øke kontakten med næringslivet, og sikre at beslutninger, lovverk og planer er avstemt mot det som sikrer vekst og sysselsetting i bedriftene. Et viktig konkurransefortrinn for næringslivet vil være en offentlig sektor som er effektiv og enkel å forholde seg til. Tettere dialog mellom næringsliv og myndighetene er nødvendig, også på tvers av sektorinndelinger. Etablering av flere møteplasser vil også bidra til å fjerne barrierer som følger av myter, usikkerhet og manglende kunnskap om roller i forhold til hverandre.

«Etablering av flere møteplasser vil også bidra til å fjerne barrierer som følger av manglende kunnskap, myter og usikkerhet om roller i forhold til hverandre.» >>

Arild Øien er daglig leder ved Selbusjøen Hotell & Gjestegård. Hotellet åpnet sine dører som hotell i 1988. Det har i dag 58 rom/116 senger for overnatting, og de er stolte av å være medlem av «De Historiske Hotel & Spisesteder».

NHO mener >>

- 1 Myndighetene** må undersøke konsekvensene for vekst og sysselsetting i mindre bedrifter i all ny lovgiving og nye tiltak.
- 2 Alle departementer/sentraladministrasjonen** må forfatte årlige «Vekst og sysselsettingsrapporter» der politikk og forvaltning måles i forhold til EUs målsettinger for økt vekst og sysselsetting.
- 3 Regjeringen** må etablere Ombudsmann for mindre bedrifter etter EUs modell «SME Envoy».
- 4 Regjeringen** må prioritere det strategiske rådet for SMB, og sørge for politisk oppfølging av rådets innspill.
- 5 Kommunene** er førstelinje i kontakten mellom næringslivet og offentlige myndigheter. Kommunene må gis incitament for å etablere bred og god dialog med lokalt næringsliv.
- 6 Det må** etableres flere regionale kontaktpunkter mellom det offentlige og næringslivet (dialogkonferanser, brukerfora/nettverk) for å videreutvikle dialogen på tvers av sektorer om felles utfordringer.

« Selv med verdens beste produkt er det mange fallgruver når man prøver seg i nye markeder. En liten bedrift som oss er helt avhengig av en kunnskapsrik og lett tilgjengelig støttespiller for å satse internasjonalt. »

ARNE BERGBY, IT'S LEARNING AS

Målsetting 9

Mindre bedrifter vil ha hjelp til å bli internasjonale

Målsetting 9 >> Mindre bedrifter vil ha hjelp til å bli internasjonale

Med et begrenset hjemmemarked er det viktig at også de mindre bedriftene er utadrettede. Det øker verdiskapingen og sysselsettingen i Norge, og det stimulerer til mer innovasjon som følge av nye konkurrenter, nye kunder og nye leverandører. EUs indre marked med 500 millioner konsumenter bør bli et naturlig hjemmemarked for flest mulig mindre bedrifter. Også øvrige land kan i større grad bli en del av bedriftenes virkeområde. Veien ut er imidlertid lengre for de mindre enn for de store. Usikkerhet og manglende informasjon om markedene, regelverk og standardiseringsordninger gjør at mange småbedrifter vegrer seg for å ta steget ut av landet.

Det vil være god samfunnsøkonomi å kompensere for manglende stordriftsfordeler. Det vil innebære at bedriftene tilbys rådgivningstjenester og informasjonsnettverk om EUs indre marked og om mulighetene i land som Norge har handelsrelasjoner med. Det vil også innebære å bistå bedriftene når de møter handelshindringer og konkurransevridende forhold i møtet med nye markeder.

« EUs indre marked med 500 millioner konsumenter bør bli et naturlig hjemmemarked for flest mulig mindre bedrifter. »

Arne Bergby er adm. dir. i It's Learning AS. Selskapet hjelper norsk og internasjonal utdanning med å ta i bruk digitale verktøy i undervisningen og har som mål å være verdens beste plattform for utdanning. It's Learning AS har 35 årsverk.

NHO mener >>

- 1 Regjeringen** må sikre gode og enkelt tilgjengelige rådgivningstjenester til mindre bedrifter. Kompetansen og prisingen av Innovasjon Norges internasjonale rådgivningstjenester må være konkurransedyktig og bør utvikles med utgangspunkt i de mindre bedriftenes behov.
- 2 Det nasjonale SOLVIT-senteret** må øke sin profilering mot mindre bedrifter. EUs problemløsningssystem kan bidra til at bedriftenes eventuelle problemer i møte med det indre marked løses raskt, uformelt og pragmatisk.
- 3 Det bør** opprettes et «single point of contact», også for bedrifter som møter handelshindringer i viktige markeder utenfor EU.
- 4 Nasjonale** og europeiske standardiseringsorganer har et ansvar for at informasjon blir bedre distribuert til mindre bedrifter. Det bør opprettes en egen «helpdesk» for SMB under Patentstyret. Det er viktig at også Innovasjon Norge kan veilede bedriften i spørsmål om industrielle rettigheter da dette vil være et naturlig kontaktpunkt for mange bedrifter.
- 5 Det offentlige** bør tilby en SMB-rettet forsikringsordning som kan dekke deler av bedriftens kostnader i de tilfeller hvor den må forsvare sine patentrettigheter internasjonalt, ettersom slike rettsprosesser kan bli svært kostbare.
- 6 Myndighetene** må aktivt sørge for å fremme konkurranse på like vilkår og gi forutsigbare regler for handel og investeringer, både i multilaterale og bilaterale forhandlinger.

« Jeg vil gjerne at kommunens ansatte skal nyte godt av mitt brød i sin kantine. Mitt brød er nemlig stedets beste! Men, da må kommunen be om tilbud også fra mindre bedrifter. »

GARMAN BORE, LEIRVIK DAMPBAKERI AS

Målsetting 10

Mindre bedrifter vil ha konkurranse – også om mindre offentlige innkjøp

Målsetting 10 >> Mindre bedrifter vil ha konkurranse

Konkurranse stimulerer nyskaping og innovasjon innen produkt- og tjenesteutvikling. En viktig myndighetsoppgave er å sikre konkurranse på like vilkår, men som også bøter på markedssvikt der det er nødvendig ut fra et konkurransevneperspektiv. Leverandørutvikling tilknyttet større offentlige oppdrag er et eksempel på et tiltak rettet inn mot markedssvikt. Offentlig sektor kjøper varer, tjenester og bygg og anlegg for rundt 330 milliarder kroner hvert år – ca. 15 prosent av bruttonasjonalproduktet. For anskaffelser over 500 000 kroner finnes det detaljerte prosedyreregler som sikrer konkurransen. For 90 prosent av alle kunngjorte anskaffelser, som er under denne terskelverdien, er reglene mindre detaljerte.

Mindre bedrifter opplever to hovedproblemer i forhold til anskaffelsesreglene. For det første er det ofte liten eller ingen reell konkurranse om oppdrag under terskelverdien. For det andre stiller oppdragsgivere ved anskaffelser over terskelverdien ofte opp for strenge minstekrav og kvalifikasjonskrav for å delta i anbudskonkurransen. Det må utvikles en strategi for å engasjere flere mindre

bedrifter i konkurransen om de offentlige oppdragene. En viktig del i en slik strategi er at det offentlige for hver enkelt anskaffelse vurderer hvorvidt minstekrav og kvalifikasjonskrav kan virke ekskluderende for mindre bedrifter.

« Det må utvikles en strategi for å engasjere flere mindre bedrifter i konkurransen om de offentlige oppdragene. »

Garman Bore er daglig leder av Leirvik dampbakeri. Bakeriet er total leverandør av brød og kaker til butikker, konditorier, skoler og andre institusjoner i Sunnhordland, Kvinnherad, Ølen, Odda, Haugesund og Karmøy. Hos Leirvik dampbakeri er 26 ansatt og to er lærlinger.

NHO mener >>

- 1 Offentlige oppdragsgivere** må alltid vurdere om det er mulig å dele opp oppdraget i mindre kontrakter, slik at mindre bedrifter lettere kan delta i konkurransen. Samtidig skal alle oppdrag under terskelverdien bli kunngjort i en egen, ny database («Lille Doffin»).
- 2 Det må** utvikles enkle standarddokumenter til kunngjøring, konkurransegrunnlag og tilbudsskjemaer for konkurranser under terskelverdien.
- 3 Det må** stilles rimelige krav til økonomiske garantier for mindre bedrifters deltakelse i konkurransen om offentlige anskaffelser, og konkurransegrunnlaget må utformes med tanke på at mindre bedrifter kan delta i konkurransen. Oppgjøret i kontraktsperioden må finne sted per 14 dager eller per måned.

